

A NAGYAPA ALÁÍRÁSA

Termője még egyenes. Olyan, mint a jegyzék, ahogy mondani szokás. Hatvanhét esztendő múlt el felette, de sokkal fiatalabbnak látszik. Szemöldöke fekete, akár csak meglepő szeme. Orra alatt a kis nyírt bajusz azonban már ezüstös. Nem fukarkodik a szóval, fiatalos mozdulatokkal magyaráz.

A neve: Németh István. A Szegedi Ruhagyár ügyvezetője volt. Különben az Árvíz utca 47. szám alatt lakása. Két fia van: Béla és István. A fiúk nőstény, családjuk van. Béla az Erőmű csillaga, jelenleg a repülőknél van átképzésen; Katalin, Pista a Szegedi MÁV Igazgatóságon tölt be fontos beosztást.

Németh István bácsi nagyapa. Három unokája van. A hároméves Ersi, Bélák kislánya, aztán a tíz esztendőes Kari és a hat éves Klárika — a Pista gyermekei.

Amikor kérdezzük a nagyapát, hogy szolgát az egészsége, színpant egyet cigarettájából, kiestt oldalt billenti fejét és nevetve adja meg a választ:

— Jól... még nem is érzem magam halvánthé esztendősnak.

Németh bácsi szabadnapos. Otthon van feleségével együtt. Kellemes meleg a konyhában. Reggel fél 8 körül jár az idő. Léptek koppannak a ház előtt. Jön a Pista fia, meg a felesége is és hozzák a kis Karsikát, meg a Klárikát. Mert a nagyszülők vigyáznak az „apró emberkére”, amíg edesapjuk a MÁV Igazgatóságon. Edesanyjuk pedig a Ruhagyári Boltban végzi a munkáját. Szívesen, de még milyen szívesen foglalkozik a két öreg az unokákkal.

Szalad nagyapjához a kis Károly, Klárika meg a nagymama körül sürgölődik.

...Délután van és estébe hajlik a nappal. A téli nap vörös sugarakat lövel mellette bácsúzik. A Kari gyerek ott ül nagyapja térdén s lovagol. Beszél hozzá a nagyapa, akit a gyermekek úgy hívnak: Nagypata. Szeretik is a kerekre táglalt gyerek szemekben ott fénylik a nagyszülők iránti tisztelet. A nagypata és persze a felesége is büszke az unokákra. Egy vér a Károly és a Klárika is velük... Szóval a család.

De most a barna bőrű Károlyka meséskönyvet akar nézni. Ezen lehet segíteni. „Várjál, majd mindjárt!” — szól a nagyapa és ellép a könyvtárhoz. Szó szerint értendő, hogy a könyvtárhoz. Mert idősebb Németh Istvánnak — így igaz — több mint 300 kötetes könyvtára van. Szakavatott kézzel választ ki egy képekkel teli könyvet. Aztán nézi Károlyt és persze ott már mellette a kislány, Klárika is.

Nem baj az, ha az idősebbek együtt szórakoznak a gyerekekkel s talán ők maguk is a pere, vagy a félóra igézetében kiestt „gyerekek” válnak. A nagypata és a két gyerek együtt mosolyog, derül a képek láttán. Persze Károly és Klári a nagypától várnak ismeretést, magyarázatot. Ebben sincs hiány.

Lobban a tűz a kályhában, jó meleg a konyha. Nekifeledkezve beszélgetnek egymással négyen: a két nagyszülő és a két gyerek. Jó ez, melegen a szívet. Ilyenkor is elfelejtli az ember a hétköznapi gondját.

Elsiet a nagyapa és visszatérve hátra tett kezében valamit tartogat. Figyelnek a gyerekek, ott állnak mellette. S a nagyapa ezüst papírba csomagolt szaloncukrot — még van karácsonyról — nyom a kezébe Klárikának és Karsinak.

— Karsinak — ne feledjék — a lelkéjét is meg kell csinálni. Készítik hát a számtant. Gondolkozik a kis Károly. Hirtelenjében nem érti a példát. Figyeli a gyereket a nagyapa. Később leül mellé és segít neki. Szépen, takarosan elkészül a lecke.

Klárika a nagymamát firtja szíval, s a karmán lévő alvóbabáról mesél a gyermek képelet sokszínűségével.

Beesteledik. Hideg van. A téli égen csillagok hunyorognak és kivételesen az utcákra a házak ablakzemeiből a fény. Karsika és Klárika már otthon van szüleivel, s velük beszélgetnek. Aztán később pihenni, aludni térnek.

Ki tudja, tán a kis Károly még egyszer maga elé képzelet azokat a szép képeket, amelyeket nagyapja mutatott neki?

A két nagyszülő még fent van. Németh bácsi az újságot lapozgatja, tudni akar a világ soráról. Szóval úgy tett és telik a napjuk, ahogyan sok, nagyon sok embernek. Nincs benne semmi különös. De azért szép és nagyszerű. A gyerekek, a család, a nagyapa, — az emberek érzéseinek nagyságát és értékét nem lehet pénzzel mérni.

Németh bácsi előtt fehér papír. Fogja a tollat és odakanya-

ritja rá a nevét. Majd gyűlik az iven a sok-sok aláírás a családoktól. Az iven ez áll: „Tiltakozunk Nyugat-Németország újra felfegyverzése ellen. Békességben akarunk élni!” Hogy miért akar Németh bácsi és a sok-sok ember békében élni? — Az életük, a családjuk is a felelet rá. Meg a hazaszeretet, Németh bácsinál annak a háznak a szeretele is, ahol él. Szeged szeretele és még ehhez hasonló sok „apró dolog” miatt.

Számít-e egy olyan egyszerű ember szava, mint Németh István bácsié? Van-e értelme a tiltakozásnak a német militarizmus feltámasztása ellen? Van! Tudja ő is azt, amit a nagy szovjet író: Ilja Erenburg így öntött szavakba: A háború nem földrendés, nem is számum, hanem az emberek csínálják és az emberek meg is akadályozhatják.

Béke... Tettel, szóval. Házaszszony, rakodó munkás, mérnök, ifjú szerelmes, orvos, szövőő és hajókodás, kereskedő segéd és villamoskalkuláz; minden ember tehet érte. Már maga a pusztaság állásfoglalás a béke mellett — nagy erő.

Nem lehet letagadni Németh bácsi éveinek számát. Igaz, nem is éri magát öregnek. De annyi bizonyos, nem fiatal ember már, sokat tapasztalt életében. Megért két világháborút. Tudja, — ki ne tudná hazánkban — mi a német militarizmus. De ne szaggassunk fájó sebeket, ne idézzük a vérrel-könnyel teli háborút.

S Németh bácsi állást foglal és tesz is az élet, a béke mellett. Egy vagyonról? — kérdezhetné valaki. Igen, ő. A békéről beszél emberfársainak. Szól a békékggyűléseken. Versélyt fenyegeti a békét, tessz oltalmazásáért; állásfoglalásával, apró kis tetteivel.

Déliutánonként, vagy szabad napján pedig a kis Karsit lovagoltatja térdén. Morvay Sándor

Aratásra már forgalomba kerül a mezőgazdasági munkairányító rádió

Az iparban már évek óta sikerrel használják a munkairányító berendezéseket, de a mezőgazdaság részére még egy ilyen „segítőtárs” sem készült. A Vörös Szikra gyár mérnökei és technikusai vállalkoztak elsőként arra, hogy elkészítik a mezőgazdasági munkairányító rádió tervrajzát, s az illetékesek jóváhagyása után megkezdik gyártását. A múlt év végére összeszerelték a mintapéldányt és megvizsgálták, hogy az új berendezés — amely egybeépített rádió-adó és vevőből áll — hogyan működik nedves időben, jó-e az elektromos egységek szigetelése s milyen hatással van a környezetet az adó teljesítményére. A szakemberekből álló bizottság tagjai kisebb átalakításokat, észszerűbb szerelési megoldásokat javasoltak. Egészében azonban a „traktorrádiót” sorozatgyártásra alkalmasnak találták.

A Vörös Szikra gyár dolgozói már jórészt elvégezték a javasolt változtatásokat és hamarosan a sorozat szereléséhez kezdenek. Úgy tervezik, hogy aratásra már forgalomba kerül a mezőgazdasági munkairányító berendezés.

Az elmúlt év december 18-ára hirdették Vásáry Tamás Chopin-estjét az Országos Filharmonia szegedi kirendeltsége január 22-én, szombaton rendezi meg, a Zeneművészeti Szakiskolában este 8 órakor. Vásáry Tamás a Varsóban megtartott nemzetközi Chopin-verseny műsorával lép a szegedi dolgozók elé. Músora a következő: H-moll szonáta, Cisz-moll prelűd, 4 etűd a-moll op. 10, f-dur op. 10, c-dur op. 10, a-moll op. 25, három mazurka, fisz-dur impromptu, asz-dur polonaise.

A tanácsválasztások után ismét megkezdik a munkát a társadalmi ellenőrök

Kedden délután — legtöbbén házasszonyok — jöttek össze a városi békebizottság kulturtermében a társadalmi ellenőrök. Olyan szegedi asszonyok, férfiak, akik önként vállalták, hogy a lakásukhoz közel eső üzleteket rendszeresen ellenőrzik, ott helyben vagy jelentés útján segítenek az észlelt hibákban, hogy minél zavartalanabb, gondosabb legyen a lakosság ellátása.

A tanácsválasztásokat megelőző hónapok óta először találkoztak a társadalmi ellenőrök: az újjáalakult Városi Tanács kereskedelmi osztálya és a kereskedelmi állandó bizottság hívta őket össze, hogy megbeszéljék tennivalóikat,

hogyan legyenek ismét segítségére — mint a kereskedelmi állandó bizottság aktívai — a tanácsnak, az egész város lakosságának. A feladatokból kiderült, bizony szükséges volt ez a találkozás, mert például — mint ahogy özveg Tóth Pálné társadalmi ellenőr elmondotta — a 9-es árudában, a Festő utcában nem nagyon akartak szóbaállni vele az áruka dolgozói. Hasonló helyzetre panaszkodott Frigyes Sebestyén is, akinek a Tavasz utcai húsrudában kijelentették: »Már nincs társadalmi ellenőr». Természetesen azt is elmondották: több helyen szívesen fogadják őket, el is várják, hogy minél többször felkeresse a társadalmi ellenőr az üzleteket, felhívja az árudák dolgozóinak figyelmét esetleges hibákra, amik nem tetszenek a vásárlóknak, akadályozzák a jó viszony kialakulását, a gyors és pontos kiszolgálást. Várják, hogy az ellenőrök legyenek segítségükre az üzletek dolgozóinak panaszát orvosolni vagy az árulatlásban mutatkozó hiányosságok megszüntetésében. Török Ferencné a lakosság kifogását tolmácsolta,

amikor elmondotta, hogy a szegedi földművelőszövetkezet savanyító üzeme által készített savanyúság íztelen, rossz. Kérte lakótársai nevében, hogy

bőségesben lássák el az élelmiszer árudákat savanyú káposztával, hiszen ilyenkor télen van annak nagy kelleje.

Többen, mint Kiss Istvánné, Urbán Mihályné, Steinhercz Miklósné, Varga Lajosné arra panaszkodtak, hogy a külvárosokban a sáros utcák miatt nem tudják az árukat az üzletekig elvinni, és bizony sokszor a tejeskannákat a kővesút szélén rakják le, az áruka dolgozói bezárják a boltot, míg az árukert a kocsihoz két-három utcán keresztül elmennek. Kérték: ezen a helyzeten mielőbb változtasson a tanács és a kereskedelmi vállalatok. A piaci társadalmi ellenőrök, a zsebtolvajok, engedély nélküli kereskedők leleplezéséért folytatott munkájukról számoltak be. Elmondták a társadalmi ellenőrök, hogy több helyen nem adnak vissza öt fillért, pontatlanul mérnek a kiszolgálók stb.

Új igazolványokat kaptak ezúttal a szegedi társadalmi ellenőrök.

akik — Frigyes Sebestyén szavai szerint: »Nagyon szívesen, örömmel dolgozunk». Az ilyen készséget a társadalmi munka iránt örömmel kell üdvözölni. Az értekezleten résztvevő kereskedelmi vállalatok vezetői gondosan jegyezték is az elhangzott hibákat, javaslatokat, hogy azokat megoldják, orvosolják, megtegyék a szükséges intézkedéseket. Nem könnyű dolog és néha nem is népszerű feladat a társadalmi ellenőrök munkája, de fűti őket az a tudat, hogy a város lakossága érdekében fáradoznak. Végezzék továbbra is szorgalmasan önként vállalt feladatukat, az eredmény nem marad el.

DÓC TÍZ ÉVE

(LEVÉL)

Dóc a múltban, mint major a sövényházi uradalomhoz tartozott. A mostani község helyén 80—100 család dolgozott, nyomorgott azért, hogy örögről Pallavicinnek több legyen a jövedelme, többet tudjon eldözsölni, külföldre kivinni. Az intézők sorozata serkentette munkára a cselédeket és ez így ment évtizedeken át korá hajnaltól késő estig.

1945 nagy változást hozott Dóc életében. A földreform során Dócon is megkapták azt a földet a régi cselédek, amin évtizedeken át cselédeskedtek. Később a zsellérek fiait főiskolákban, egyetemeken tanulhattak. Hazánk megbecsült polgárai lettek a dóciak. 1952-ben község alakult a majorból, tanácsház, iskolát kaptak a községbeliek. Dóc és Szeged között autóbusszjárat indult, ami megkönnyítette a Szegedre való utazást. Az elmúlt esztendőben megkezdtek a nagy kultúrház építését is, amit nem soká

átadnak a dóciaknak. Ez lehetővé teszi, hogy a községben és a tanyavilágban élő fiatalság kultúrételt élhessen.

Elmondhatni, hogy a felszabadulás óta minden évben kapott valamit Dóc pártunktól, államunktól; van a községben földművelőszövetkezeti bolt, kovács, bognár, cipész-műhely. De a fejlődés nem állt meg, mert olyan emberek intézik a község ügyeit, mint például Rácz József tanácsos, aki a többi tanácsostal együtt a község felvirágoztatásán, a dolgozók jobbtléne emelésén munkálkodik.

Ezt köszönheti Dóc a felszabadulásnak és ezért áll egységesen a község népe Nyugat-Németország felfegyverzése elleni mozgalom mellé. Nem akarják a községbeliek, hogy a felszabaduláskor kapott virágzó életet elpusztítsa, tönkretegye az esztelen háború.

Pintér Gyula

TANÁRJELÖLTEK A KÖZÉPISKOLÁKBAN

van annak a középiskolai órák végiguntakozására, aki nyolc évig könyökölt és ásvágtuk a gimnázium padjaiban! Erősen tiltakoztunk ez ellen, hogy nekünk bárki is magyarázgasson, mi a középiskola, milyen legyen az óra. Már a másodikos diák is tudja, hogy először feleltetés, azután új anyag, összefoglalás meg házi feladat! Hát még aki néhányszor vizsgát is tett pedagógiából meg módszertanból! Van nekünk éppen elég tapasztalatunk ebből az iskolafüpusból! Csak bemegyünk az osztályba, végignézzük az arcon és kapásból megmondjuk: ki készült, ki nem s az osztálynak háttáfordítva ki megnevezzük ki báméskodik ki az utcára, a villamoson kapaszkodó lányok után, és ki majszolja sutytyomban a tízóraiból maradt kifli-véget.

Szóval volt kifogás és tiltakozás. A hospitálási naplónak azért megvettük a füzetet, nehogy valaki szemünk-re vessen: üres kézzel megyünk be órára. De úgy voltunk ezzel is, hogy lesz mibe rajzolni a mellettünk ásitó tanárjelöllet, vagy beleírhatunk egy-egy saját költsésvet. Ilyen gondolatokkal léptünk át leg-többen a gimnázium kapuját, és fitymálva ültünk be az osztályba a padok mögé.

— Mert úgye, más lenne, ha mi is taníthatnánk, mint a negyedévesek! Annak mégis van valami teteje, de ez a csöndes szemlélődés megöl az emberben a gondolat — modogattuk duzzogva, mikor először összegyűltünk az iskolában.

Azután beültünk az első órára, fel-ötöttük a kettő negyvenért vásárolt füze-

tet, beleírtuk a dátumot: 1953. január: irodalmi óra, I/d. osztály — és zsebre-vágtuk a ceruzát, mint akik jól végezték dolgukat. A tanulók ránk se hederítettek, csak éppen tudomásul vették, hogy mi is ott vagyunk, és folyt az óra a maga rendjén. Órán a tanár sem vett rólunk tudomást, legfeljebb annyira, hogy jobban el-különlítette az óra egyes részeit. Szörnyen felháborodtunk ezen és előkapartuk a zsebbe tömött ceruzát.

Majd megmutattuk mi, hogy ép-penséggel értünk valamicskét a tanítás-hoz! — született meg bennünk az elhatá-rozás, és a szigorú szakfelügyelő szemé-vel figyeltünk ezután minden mozzanatot. Az első óráról ilyen feljegyzéseket öröki-tettek meg a hospitálási naplók: „A tanár nem visel nyakkendőt! Apró betűkkel ír a táblára!” A merészebbek meg ilyeneket jegyeztek: „Nem volt realis az osztályzás. A kérdés világosabb is lehetett volna!” A gondolkodó tanárjelöltek komoly, elvi kö-vetkeztetést vontak le: „Az elmélet más-ként mondja. Vagy az elmélet, vagy a gyakorlat, mert az egyik agyonüti a má-sikat!”

Most pedig, miután már több mint két hetet töltöttünk az iskolában, egészen más jár az eszünkben.

Rájöttünk sok mindenre, amiről a módszertani szakkönyvek nem beszélnek és ami első nap az elmélet és gyakorlat ellentétének tűnt, ma már egészen természetes és sokszor egyetlen he-lyi nevelési eljárásnak bizonyul szem-ünkben. Ma már azon spekulálunk óra alatt, hogy mit tennénk, ha a mi óránkon

álna elő egy tanuló váratlan s az anyag-tól eltérő kérdéssel. Leültetnénk? Válaszoznánk? Holnapra ígérnénk a felettet? Mit tennénk, ha egy tanuló kérdésével »kilőné» az óravázlatban eltervezett házi feladatot? Nem adnánk házi feladatot? Vagy ha igen, mit?

Arra már nem is emlékszünk, hogy mi eredetileg ásitózni, unatkozni jöttünk a gyakorló gimnáziumba. Olyan iskolába készültünk, amelyben még sokan jártunk — de az már nincs sehol. Olyan tanáro-rolat kerestünk, amelyeken voltak a mieink között is és olyan csínytevő, ási-tozó diákokat, mint amilyenek sokan vol-tak közöttünk.

Be kellett ismernünk, hogy elmarad-tunk a középiskolától és igen sok pótolni valónk van, mert más a szellem, a mód-szer, más a diák és a tanár is. Ezen a fel-ismerésen nem dévankoztunk sokat, mert érdekes és vonzó ez az új. S végülis pe-dagógusok akarunk lenni — és most s majd még ezután az iskolában kell meg-tanulnunk az apró, könyvben nem olvas-ható műhelytitkokat, nevelői fogásokat és módszertani eljárásokat, mert ahány hely-zet, annyi eljárás, ahány óra, annyi ötlet, ahány tanuló, annyiféle eszköz kell a ne-velésnek.

Futnak az órák s ha eleinte duzzog-tunk is a hospitálás ellen, ma itt izgulunk az iskolában a kabátja alját »rúrkáló felelővel, és együtt gondolko-dunk a tanárra az érdemjegyben. Néha fe-lélni szeretnénk, néha magyarázni, — ker-getőzik bennünk a diák és a tanár. De napról-napra többet tanulunk és tapasz-talunk ahhoz, hogy másfél év múlva oda-álljunk a katedrára és önállóan formáljuk a legnemesebb anyagot, az embert.

(— — —)

Szép, enyhe telünk van, mintha ta-vasz készülődne. A Tisza fölött zsíros fénnel küszik a nap s ahogy lené-zünk a Tömörkény gimnázium ablakából a hűvös folyóra, szemünkbe vágódnak a víz tükrén bukdácsoló sugarak. Kisebb gyerekek futkosnak a parton, élvezik a szép időt. A Tisza-parti gimnázium ta-nulói vágyakozva pillantanak ki néha-néha szomszédjuk feje fölött, majd újra fűtetük fölé hajolnak és buzgón jegyzik a tanár szavait. A tanár a katedrán áll és magyaráz. Az osztály mögött fiatal tanár-jelöltek ülnek, ők is jegyeznek, közbe-közbe letezik a ceruzát, felnéznek a táb-lára és gondolkoznak. Ma már úgy jön-nek a két iskolába, mintha régóta ide-járnának; olyan pontosan és olyan szíve-sen. A lányok a Tömörkény, a fiúk a Radnóti gimnáziumba. Magam is idejárom minden reggel, félig mint diák, félig mint tanár. Ma már szívesen jövök, de eleinte húzódoztam, mert a középiskola alsó osz-tályából sok hasznos dolog mellett ezt a kis mondókát is magammal hoztam: „Egy óra: egy ásitás, két óra: két ásitás, három óra: csöndes szundikálás”. Nem voltam rest ehhez a mondókához hozzá-kölni, hogy: egy hónap hospitálás: valósá-gos téli álom. Volt is erre valami okom, mert jól emlékszem a régi latin, termé-szetrajz és magyar órákra. Bejött a tanár, kipécéelt két-három tanuló, azokat fog-lakoztatta egész órán, a többiek pedig bé-késen szemlélődtek vagy bóbiskoltak a kiterített latin tankönyv fölött. De nem-csak én tekintettem így az egyhónapi hos-pitálás elé, hanem valamennyien. Sokat méltatlankodtunk is ezért, hogy ez kö-zösáras időlgáz, mert hát mi szükségé-